

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2009

FINNISH

HIGHER LEVEL

**Tuesday, 16th June
Morning 9.30 a.m. to 12.30 p.m.**

TEHTÄVÄT

Ohje: Vastaa kaikkiin kolmeen tehtävään suomeksi. Tehtävässä I on alakohtia, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä III on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan vain toinen.

- Koko kokeen maksimipistemäärä on 100.

Merkitse vastauspapereihin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI (liittyy kysymyksiin 1-6)

ÖKY RANTAUTUI

1. Ökykämpä Kaivopuistosta, ökyhät Aulangolla, ökyjahteja, -autoja ja kevään piristyksenä luksuslaukkujen myymälä Helsinkiin. Mihin katosi suomalaisille tyypillinen vaatimattomuus? Mahtailu tai ökyily on aikamme ilmiö, joskin meillä aika uusi. – Ei ainakaan kaunista, vaikka sitä pidetään arvokkaana ominaisuutena, sanoo ilmiöstä innostunut kansatieteilijä **Satu Jaatinen**. Hänen tuorein kirjansa *Öky* kertoo kerskakulutuksen muodoista ja rantautumisesta Suomeen.
2. Käsitteenä kerskakulutus on peräisin 1800-luvun lopulta yhdysvaltalaisen **Thorstein Veblenin** kirjasta *Joutilas luokka*. Tavanomaisesta kuluttamisesta kerskakulutus eroaa siinä, että sen tavoitteena on erityisesti status. Se on tietyn luokan sosiaalinen koodi, jonka Veblen määritteli monen tekijän summaksi. Vauraus tai valta eivät riitä ihmisten arvonannon saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi. Omaisuus ja valta on asetettava näkyville, sillä arvonanto myönnetään vain todisteita vastaan.
3. Ökyily yököttää monia yhä, mutta 1990-luvun alun laman aikana se olisi ollut kerrassaan mautonta. Mediaseksikäs ökystä tulikin vasta tällä vuosituhanella vaurauden lisääntymisen ja Seiska-lehden lööppien myötä. Jaatinen on laskenut, että lehti esitteli vuonna 2002 Suomen ökymiljonäärien lisäksi neljä ökytaloa, yhden ökyjahdin ja ökyhät, joissa ajeltiin ökyautoilla.
4. Pohjanmaalla sen sijaan on tunnettu ökyisäntiä jo ennen kuin media otti sanan käyttöönsä. Suomen kielen perussanakirjan määritelmä ”mahtava, vauras, suuri” vastaakin enemmän mielikuvaa lakeuksien isännästä kuin Lamborghinella ajelevasta nuoresta it-miljonääristä. Asunnoilla ökyillään yhä, mutta muutoin ala on trendiherkkä, esimerkkinä vaikkapa turkikset, joiden käyttö nykyään tulkitaan herkästi moraalittomaksi. Turvallisempaa onkin juuri nyt kiikuttaa käsivarrellaan vuittonia.
5. Jaatinen on rekisteröinyt myös vallanpitäjien ja hallitsijoiden pukeutumista ökysilmällä. Diktaattorit verhoavat itsensä mielellään kissapetojen nahkoihin saadakseen lisäarvoa niiden symboloimasta vaarasta ja voimasta. Englannin kuningatar sen sijaan uskaltaa ulkoiluttaa koiriaan huviin ja ruutuhameeseen pukeutuneena ja meidän presidentillämme lienee ”valtionpäämiesten ennätys lippalakkien käytössä”.
6. Englannin kuningatar ja meidän presidenttimme ovat naisia, ja Jaatinen huomioiden mukaan naisten ökyily on kovin harvinaista. Ökyt ovat usein nuoria miehiä, joilla ei vielä ole perhettä. Syytä ei pidä hakea yksisilmäisesti naisten ja miesten luonteiden mahdollisista eroavuuksista,

maailman miljoonat vain yksinkertaisesti kasautuvat edelleen miehille. Lajityypitkin ovat kovasti miehisiä. Playboy on naisia ihaileva öky, snobi hienosteleva teeskentelijä, juppi 1980-luvun malli olkatoppauksineen. Ai niin, onhan sentään **Paris Hilton**, kaikkien ökytyttöjen kuningatar.

7. Lajin harrastajan kannattaa kuitenkin olla tarkkana. Jaatisen luoman ökyilijän elämänkaaren mukaan jossain vaiheessa tapahtuu usein käänne; yritystoiminta pettää tai oikeuslaitos alkaa esittää rahojen alkuperää koskevia kysymyksiä tai yksityiselämä nousee lööppeihin. Tässä kohdin suuri yleisö voi nyökytellä hyväksyvästi: ”ylpeys käy lankeemuksen edellä”, ”ei kukaan laillisesti sellaisia rahoja saa”. Rahasuvut ovat sitten eri asia. Meillä rahasuku ja ökyily eivät juuri kohta. Tyyli onkin kokonaan toinen juttu, hän sanoo.
8. Kateus kulkee vaurauden kantapäällä, eikä ökykään siltä säästy. Suomalaisessa kulttuurissa on kuitenkin joukko, joka saa rauhassa vaurastua: hikiurheilijat. Heistä tunnetuin on **Mika Myllylä**. Kuva yksinäisestä hiihtäjistä tarpomassa nivusia myöten aukealla suolla on painunut kaikkien mieleen. Sankaruutta eivät edes miehen myöhemmät vaiheet ole pystyneet himmentämään.
9. - Meillä on vahva fyysisen työn kulttuuri. Fyysinen menestys annetaan paremmin anteeksi kuin henkinen. Se liitetään urheilijoihin. Sama näkyi muun muassa Tehyn (terveydenhuoltoalan ammattijärjestö) palkkakiistassa, jossa korostettiin työn fyysistä raskautta. Kaikkensa antanut urheilija saakin rauhassa rakentaa hirsisen ökylinnan lahjatontille tai hankkia ökylukaalin Sveitsistä. – Me annamme anteeksi myös menestymisen ulkomailla, jos siihen pystyy liittämään sanan suomalainen. **Armi Kuusela** – asenne elää yhä. **Kimi Räikkösellä** on koko imagopaketti. Hän on menestynyt urheilija, joka on mennyt suomalaisen missin kanssa naimisiin.
10. Öky on Jaatisen neljäs teos. Se sai alkunsa hauskalta tuntuvasta sanasta. – Tuli sellainen olo, että joku on mennyt liian pitkälle. Ilmapiiri laman jälkeen on muuttunut, suomalaiset ovat alkaneet rehellisesti törsätä. Ihmiset profiloituvat tarkkaan kuluttamisen kautta. Se vaatii tietynlaisen silmän, merkkilukutaidon. Lippalakit ja laukut antavat viestejä kuulumisesta tiettyyn ryhmään: ”Toi vois olla mun kaveri, silläkin on samanlainen lippalakki.” Paljaimmillaan merkeistä lukeminen on yläasteella. Nuoret tytöt saattavat puhua merkkituotteista kuin ystävistään.
11. Tietynlaista minäkuvan korostamista Jaatisen mukaan on toisaalta sekin, kun leveillään, ettei tarvitse ostaa mitään vaan kaikki pyritään hankkimaan kierrättämällä ja asettumalla rahatalouden ulkopuolelle.

Tuula Stenberg

I Tehtävä: Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

30p

1. Selitä omin sanoin seuraavat sanat:

- a. Kerskakulutus 1p
- b. Yksisilmäisesti 1p
- c. Hikiurheilija 1p
- d. „Ökyily yököttää monia yhä, mutta laman aikana se olisi ollut kerrassaan mautonta“ 1p
- e. „Meillä rahasuku ja ökyily eivät kohta“ 1p

Selitä omin sanoin, mitä tarkoittavat seuraavat ilmaukset:

2. Mitä eroja tekstin mukaan on naisten ja miesten välisellä mahtailulla eli „ökyilyllä“? 5p
3. Miksi tekstin mukaan ulkoisilla merkeillä pitää osoittaa varakkuuttaan? 5p
4. Miksi tekstin mukaan Suomessa on hyväksytympää rikastua urheilemalla? 5p
5. Miten tekstin mukaan suomalaisten asenteet kerskakulutusta kohtaan ovat muuttuneet? 5p
6. „Ihmiset profiloituvat tarkaan kuluttamisen kautta. Se vaatii tietynlaisen silmän, merkkilukutaidon“. Mitä tekstissä tarkoitetaan tällä ilmaisulla? 5p

II Tehtävä:

Kirjoita suunnilleen 100 sanan mittainen oma kommenttisi tekstin väitteeseen: **30p**

”Tavanomaisesta kuluttamisesta kerskakulutus eroaa siinä, että sen tavoitteena on erityisesti status.”

III Tehtävä:

Kirjoita suunnilleen 300 sanan aine. Valitse aiheeksi **toinen** näistä: **40p**

1. **Minä kuluttajana**
2. **Kovat ajat tuovat meistä esiin parhaat puolemmme**